

Uppföljning av genomförandet av miljö- och klimatprogram 2021–2030 avseende år 2024

Av denna uppföljning framgår översiktligt vilka åtgärder som Danderyds kommuns nämnder¹ genomfört under år 2024 för att bidra till att uppnå miljö- och klimatprogrammets mål och uppdrag i förhållande till de åtgärder som valdes år 2023. Utöver de åtgärder som presenteras i denna bilaga arbetar nämnderna kontinuerligt med miljö- och klimatprogrammets olika delar inom ordinarie verksamhet.

Miljö- och klimatprogrammet har en genomförandetid till 2030 vilket för med sig att val av åtgärder sker successivt över tid och att åtgärder kopplade till alla sex fokusområden inte väljs för nämnderna årligen.

De åtgärder som valts utgår från miljö- och klimatprogrammets verksamhetsstöd och från tillkommande förslag till åtgärder från förvaltningarna.

Miljö- och klimatprogram 2030	
Övergripande mål	Fokusområden
<i>Danderyds kommun ska ha en god och hälsosam miljö samt arbeta för en långsiktigt hållbar utveckling.</i>	Begränsad klimatpåverkan Danderyds kommun ska arbeta aktivt för att begränsa utsläppen av växthusgaser och luftföroreningar.
	Frisk luft Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas. Danderyds kommun ska arbeta aktivt för att begränsa luftföroreningar.
	Friskt vatten Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska främjas. Danderyds kommun ska arbeta aktivt för att begränsa utsläppen av näringsämnen och föroreningar till sjöar, vattendrag och hav.
	Biologisk mångfald Danderyds kommun ska arbeta aktivt för att gynna och förstärka den biologiska mångfalden. Danderyds kommun ska verka för att vid samhällsbyggande och förvaltning bygga in biologisk mångfald för att främja ett rikt växt och djurliv.
	God bebyggd miljö Danderyds kommuns bebyggda miljö ska vara god och hälsosam. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Danderyds kommun ska planera och bygga miljöanpassat samt verka för en giffri miljö och minskat buller.
	Giffri miljö Miljön i Danderyds kommun ska vara fri från ämnen som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Danderyds kommun ska arbeta aktivt med utfasning av farliga ämnen och kemikalier och underlätta för de som bor och verkar i kommunen att få en giffri miljö.

¹ Samhällsutvecklingsförvaltningen och kommunledningskontoret redovisar åtgärder på förvaltningsnivå. Åtgärderna har beteckning SUF respektive KLK i tabellen.

Uppföljning av valda åtgärder för 2024 fördelat på miljö- och klimatprogrammets fokusområden

1. Begränsad klimatpåverkan

MÅL	UPPDRAG	NÄMNDERNAS VALDA ÅTGÄRDER	UPPFÖLJNING
1.1. Kommunen ska arbeta för att de som bor och verkar i Danderyd minskar växthusgasutsläppen	1.1.1. Kommunens utsläpp av växthusgaser minskar med 63 procent till år 2030 per invånare med 1990 som basår. Vid upphandling ska miljökrav och energieffektivitetskrav ställas där så är möjligt	MSN: Vid upphandling ska miljökrav och energieffektivitetskrav ställas där så är möjligt.	MSN: Inga upphandlingar är gjorda för perioden.
		SUF: Erbjuder energi- och klimatrådgivning till de som bor och verkar i kommunen.	SUF: Genomfört i samarbete med Täby, Österåker, Vaxholm och Vallentuna kommun.
	1.1.2. Energianvändningen i kommunägda byggnader ska minska med minst med tre procent per år i genomsnitt över en femårsperiod	KFN: Nyttja de konstfrusna isarnas kylanläggningar som värmepumpar (Investeringen avser värmeåtervinning från ishallen i Enebyberg).	KFN: Genomfört. Omfattar kylsystemen på Danderydsvallen, Stockhagens IP samt Enebybergs IP. Smärre justeringar och optimeringar sker kontinuerligt som del av den ordinarie driften.
		KFN: Byggnationen av ny servicelänga 2023/2024 med installation av värmeåtervinningssystem från ishallens kylsystem till den nya servicebyggnaden och befintligt garage.	KFN: Projektet slutfört enligt plan.
		KFN: Byta ut belysning på fotbollsplaner.	KFN: Åtgärder som avser att byta ut belysning på planer och i motionsspår fortgår. Återstår 11-spelsplan naturgräs på Enebybergs IP (2026), 7-spelsplan 3 på Stockhagens IP (2027), uterink Danderydsvallen (2028) samt Rinkebyspåret (2027) och Altorpsspåret (2028).
		KFN: Nödvisst utbyte av belysning på Stockhagens 7-spelsplan kommer att innebära installation av mer energieffektiv LED-belysning.	Åtgärd har ej genomförts. Planeras i samband med omläggning av konstgräs 2027

		SUF: Byte till mer energieffektiva lösningar.	SUF: Genomfört och genomförs löpande. Vid större projekt görs energiåtgärdsbedömning och lämpliga insatser genomförs.
		SUF: Prioritering av energieffektivisering i fastighetsdrift.	SUF: Optimering av fastighetsdriften som nu drivs i egen regi. Ger ökad energieffektivisering på upp till 10 procent. Exempelvis genom driftoptimering, utbyten samt byggåtgärder.
	1.1.3. Utsläppen från inrikes transporter, förutom inrikesflyg, ska minska med minst 70 procent senast år 2030 jämfört med 2010	SUF: Åtgärder för hållbart resande, exempelvis temadagar och informationskampanjer.	SUF: Kommunikationsinsatser i samband med cykeldag under våren samt deltagande i europeiska mobilitetsveckan med cykelbingo.
		KLK: Åtgärder för miljömässigt mer hållbara rutiner, resande och olika informationsinsatser. Kommunikationsinsatser och tips för att spara energi och minska klimatpåverkan riktat till verksamheter och de som bor och verkar i kommunen.	KLK: Distansarbete enligt kommunens anvisning (två dagar i veckan) är infört på de tjänster där det finns ett önskemål om det och det passar med verksamheten.
	1.2.1 Energianvändningen i kommunägda byggnader ska vara fossilbränsleoberoende	SUF: Installation av solceller på kommunens byggnader.	SUF: Solpaneler uppfördes under året vid Eneby skolan och Vasaskolan.
1.2 Danderyds kommun som organisation är fossilbränsleoberoende år 2025	1.2.2 Tjänstebilar ska vara fossilbränsleoberoende	MSN: Endast fossilbränsleoberoende bilar köps eller leasas.	MSN: Bilpoolsbilar, elcykel och vanlig cykel används vid tillsyn, besiktning inspektion och kontroller. När befintlig mätbil bedöms vara utdömd kan en elbil leasas.
	1.2.3. Kommunanställda ska uppmanas att välja miljövänliga transportmedel inom tjänsten vid arbetspendling	KLK: Fortsatt verka för möjlighet till resfria möten. Utökat antal bilpoolsbilar och utbyte av elbilar med längre räckvidd. Reviderade reseanvisningar med prioritet för gång, cykel, kollektivtrafikval.	KLK: En ny upphandling genomfördes och nya elbilpoolsbilar med längre räckvidd blev tillgängliga för medarbetare. Genom att beslut är taget och genomfört att medarbetare har möjlighet att arbeta två dagar per vecka hemma samt möjlighet att medverka på möten via Teams internt inom

			organisationen samt externt bidrar kommunledningskontoret att öka antalet resfria möten.
--	--	--	--

2. Frisk luft

MÅL	UPPDRAG	NÄMNDERNAS VALDA ÅTGÄRDER	UPPFÖLJNING
2.1. Luftkvaliteten i Danderyds kommun ska förbättras	2.1.1. Luftkvaliteten längs E18 ska förbättras	SUF: Skolor och förskolor nära E18 har kolfilter i ventilationssystemet.	SUF: Samtliga skolor och förskolor nära E18 har kolfilter som renar tilluften. Utbyte av filter görs löpande enligt plan.
		MSN: Mätning av luftkvalitet genomförs av kommunen. Mätningar pågår sedan maj 2022 vid Danderyds gymnasium (permanent mätstation) och vid Mörbyskolan tom våren 2023 (mobil mätstation).	MSN: Månadsrapporterna har gått igenom löpande. Presentation har gjorts vid nämnd vid två tillfällen där resultaten från luftövervakningen har presenterats. Webbidas har uppdaterats 2024.
		MSN: Arbeta enligt tillsynsriktning, där luftmiljö behandlas, gentemot Trafikverket. Genom tillsynen verka för att Trafikverket redovisar resultat över E18 luftmiljöpåverkan och vid behov tillse att verket vidtar åtgärder.	MSN: Redogörelse har skett vid nämnd vid två tillfällen. Uppföljning har även skett i separata nämndärenden, tillsynsuppföljning per mars och per augusti.
		MSN: Informera om införd begränsning för eldning av trädgårdsavfall i lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön i Danderyds kommun.	MSN: Information har skett i Danderyds Aktuell våren 2024. Inför höstens eldningsveckor lades information ut på webben.

3. Friskt vatten

MÅL	UPPDRAG	NÄMNDERNAS VALDA ÅTGÄRDER	UPPFÖLJNING
3.1. Belastningen av näringsämnen och föroreningar till vattendrag, sjöar och kustvatten ska minska	3.1.1. Minska mängden förorenat vatten till dag- och spillvattennätet	SUF: Anläggning av våtmarker sker årligen.	SUF: Under året genomfördes restaurering av ett äldre dämme i Rinkebyskogen vilket ger en våtmarksyta på ca 2,5 hektar.
		MSN: Att genom tillsynen (t.ex. i fråga om tillsyn av dag- och spillvattennätet och E18) tillse att mängden förorenat vatten till dag- och spillvattennätet minskas.	MSN: Tillsyn har skett rörande det kommunala dag- och spillvattennätet. Tillsyn E18 har skett enligt

			särskild tillsynsriktning. Tillsyn har skett enligt tillsynsplan.
		SUF: Utred möjlighet till dagvattenåtgärd vid Nora träsk.	SUF: Stödsystem för skyfallsmodellering upphandlat. Skyfallsutredning klar.
		SUF: Kravställande mot fastighetsägare gällande undermåliga serviser.	SUF: görs löpande
		SUF: Skelletjordsprojektet för förbättrad dagvattenhantering där dagvatten leds till filtreringsytor med skelettjord med kolmakadam.	SUF: Projekt Stockholmsvägen genomförd.
		KFN: Säker snöhantering vid Danderyds gymnasium för att minska risk för spridning av granulat. Skapande av yta där snö och granulat samlas för att kunna återanvändas på planen.	KFN: Projekt genomfört.
		SUF: Hydraulisk modellering görs för att identifiera tillskottsvatten.	SUF: Pågår via spårfärgning rökning och filmning.
		SUF: ökad övervakning av bräddkammare.	SUF: Montering och övervakning till SCADA systemet av 25 st. breddmätare i Vannätet pågår.
3.2. Statusen för sjöar och kust-vatten får inte försämrats och kustvattnet ska uppnå god status i enlighet med vattendirektivet.	3.2.1. Arbeta efter Hav- och vattenmyndighetens åtgärdsprogram för att uppnå god ekologisk status	MSN, SUF: Riktad insats inom tillsyn av båtclubbar och kontroll av båtbottnfärg specifikt. Pågående tillsyn sedan ett par år tillbaka.	MSN: Under sensommaren/hösten 2024 har provtagning skett för de båtclubbar med båtuppställningsplatser som finns på kommunal mark. Samhällsutvecklingsförvaltningen har varit beställare.
	3.2.2. Användning och föroreningar från hälso- och miljöfarliga kemiska produkter ska minska	MSN: Informationsinsatser gentemot båtägare om giftiga båtbottnfärger.	MSN: Riktlinjer för nämndens kemikalietillsyn har tagits fram tillsammans ett kunskapsunderlag. Ingen särskild informationsinsats har skett 2024. Inom ramen för båtclubbstillsynen har information förts om

			kopparbaserade biocidfärger.
		SUF: Översyn av arrendeavtal med båtklubbar.	SUF: Översyn av arrendeavtal pågår.
	3.2.3. Vattenkvaliteten vid kommunens sjöar och strandbad ska förbättras	MSN: Genom tillsynen tillse att badvattenprover tas löpande under badsäsongen.	MSN: Den årliga tillsynen är utförd.
		SUF: Förbättra vattenstatus av Ösbysjön utefter rapport för Danderyds sjöar.	SUF: Reduktionsfiske genomfört 2023 och utsättning av rovfisk 2024.
3.3. Hållbar dagvattenhantering ska genomföras	3.3.1. Kommunen ska i plan- och bygglovsprocessen förorda hållbar dagvattenhantering	MSN: Dialog tidigt i plan- och exploateringsprocessen. Tillse adekvat dagvattenhantering i planprojekt. Information i bygglovsdialog om hållbar dagvattenhantering, höjdsättning, vatten till grönyta och skyfall.	MSN: Det är ett lagkrav genom 2 kap. 2 § PBL att tillse att marken används för det ändamål den är lämplig för. Detta behöver visas i en detaljplan både genom en beskrivning av genomförandet och ibland genom specifika restriktioner. Kommunens mallar innehåller skrivningar om detta. Rutiner har uppdaterats så att en sökande får information om klimatet, miljövänligt byggande och omhändertagande av dagvatten vid ansökan om lov. Frågan följs upp vid tekniskt samråd.
		SUF: Ta fram informationsmaterial till fastighetsägare med goda exempel om lokalt omhändertagande av dagvatten.	SUF: Informationsinsatser genomförda via webbsida och utskick till VA-abonnenter.
3.3. Hållbar dagvattenhantering ska genomföras	3.3.2. Dagvattenhantering i form av uppströmsåtgärder ska genomföras	SUF: Implementering av vattenplanens föreslagna prioriterade åtgärder.	SUF: Genomförs enligt plan. Exempelvis: Genomförd skyfallsutredning vid Nora torg samt samverkan med Danderyds golfklubb kring dagvattendamm
		SUF: Uppdatera teknisk handbok så att dagvattenplanens riktlinjer efterföljs.	SUF: Uppdatering av Teknisk handbok för allmän platsmark är

			genomförd och kravställer att bla. dagvattenplan och miljö- och klimatprogram ska följas.
		SUF: Utred skyfallsåtgärder i centrala Djursholm.	SUF: Övergripande utredning genomförd.
		SUF: Stödsystem för kartläggning av dagvattenflöden för drift- och planering används.	SUF: Stödsystem Scalgo används rutinmässigt.
		MSN: Tillsyn av dagvattenhantering så att vattenstatus inte försämras, exempelvis gällande E18, båtklubbar, golfklubbar.	MSN: Under året har tillsyn av golfklubbar samt E18 skett enligt tillsynsplan. Tillsyn av en båtklubb och ett båtvarv har också skett enligt tillsynsplanen.

4. Biologisk mångfald

MÅL	UPPDRAG	NÄMNDERNAS VALDA ÅTGÄRDER	UPPFÖLJNING
4.1. Kommunens naturområden och gröna ytor ska skötas så att biologiska värden inte försvinner	4.1.1. Drift av grönstruktur och vattenområden ska stärka biologisk mångfald	KFN: Ingen vald åtgärd för år 2024.	KFN: Gallring förekommer längs leder och motionsspår och sker löpande inom ram i dialog och samverkan med ekologisk kompetens på samhällsutvecklingsförvaltningen.
	4.1.2. Drift av grönstruktur och vattenområden ska främja rekreativa kvaliteter.	SUF: Skötselåtgärd görs för att öka tillgänglighet till natur.	SUF: Tillgänglighetsåtgärd genomförd genom fällning av döda träd i Rinkebyskogen vid våtmarken nära Anneberg i Rinkebyskogen samt barkborreangripna träd med risk för blockering av motionsspår.
	4.1.4. Värdefulla träd såsom äldre ekar, ädellövträd och tallar ska bevaras	SUF: Årlig insats för skogsgallring.	SUF: Gallring genomförd i bland annat Rinkebyskogen.
		SUF: Uppdatering av teknisk handbok med tydliggörande kring hantering av träd.	SUF: Teknisk handbok för allmän platsmark uppdaterad. Innehåller bla. kravställning kring hur träd ska hanteras på ett hållbart sätt.
4.2 Biologisk mångfald ska främjas	4.2.1 Vid samtliga anläggningsarbeten i kommunen ska lösningar för att förstärka biologisk mångfald beaktas	SUF: Plantering av almar för att bevara arter som är beroende av almar.	SUF: Plantering av resistent almar görs löpande runt om i kommunen.

		SUF: Uppföljning görs genom mätning av art och individantal på 60 referenspunkter i kommunen av växter, fåglar och fjärilar, vilket representerar biologisk mångfald.	SUF: Mätning gjordes på fåglar 2024.
	4.2.2 Habitat av värde för den biologiska mångfalden ska värnas i planprojekt.	MSN: Värna värdefulla habitat i planprojekt.	MSN: I planprocessen bevakas detta och planbeskrivningen innehåller malltexter för att säkerställa att aspekten hanteras.).
	4.2.3 Den biologiska mångfalden ska värnas i de kommunala naturreservaten	MSN: Beaktas inom ramen för reservatstillsynen.	MSN: Årlig reservatstillsyn sker. Detta år har tillsynen fokuserat på Rinkebyskogens naturreservat och reservatet Öarna (Stora Skraggen).
		SUF: Utöka Rinkebyskogens naturreservat med den inköpta delen från Sveaskog. Tillhörande skötselplan och föreskrifter ska främja biologisk mångfald.	SUF: Beredning inför politiskt ställningstagande genomfört med förslag att ytterligare 39 hektar ska ingå i det befintliga reservatet. Vilket utökar naturreservatets totala yta från 262 till 301 hektar.
4.3 stärka kunskapen och medvetenheten om Danderyds natur, biologisk mångfald och ekosystemtjänster		UN: Stärka och stödja kunskap inom skolverksamhet. För barn och elever ingår området i läroplanens mål.	UN: Betygsmässigt har Danderyds elever högst kunskapsresultat i landet inom princip alla ämnen så inget tyder på att inte eleverna i Danderyd inte får kunskaper och medvetenhet om biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Kommunen är aktivt deltagande i Agenda 2030 vilket kommer skolor, lärare och elever till del.
		SUF: Agenda 2030 utbildning för nyanställda uppdateras.	SUF: Uppdatering genomförd.

God bebyggd miljö

MÅL	UPPDRAG	NÄMNDERNAS VALDA ÅTGÄRDER	UPPFÖLJNING
5.1. Påverkan från trafikbuller ska minska	5.1.1. Andelen boende som är bullerstörda av väg- och spårtrafik ska minska	MSN: Genom tillsyn av Roslagsbanan verka för att Trafikförvaltningen/Region Stockholm tillser att bullerriktvärden inte överskrids.	MSN: Riktlinjer för tillsynen över Roslagsbanans trafikverksamhet har antagits i nämnd. Tillsynen av Roslagsbanan har skett enligt riktlinjerna. Under året har sex ärenden som rör klagomål på buller från Roslagsbanan handlagts.

		MSN: Genom tillsyn av E18, enligt tillsynsriktning, verka för att Trafikverket övervakar att bullerriktvärden inte överskrids.	MSN: Utfört tillsyn enligt tillsynsriktning. Under året har fyra klagomål handlagts som rör buller från E18.
		KLK: Samordna dialog av kommunstyrelsen rörande olika trafikslags trafikbuller oavsett åtgärder och tillsyn i övrigt som genomförs av övriga nämnder. Samordnade möten med region, TRF, TRV och kommun.	KLK: Dialog förs löpande med olika aktörer och sker samordnat i samband med större projekt.
		SUF: Bullerdämpande åtgärder genomförs.	SUF: Uppförande av en växtvägg längs Enebybergsvägen med syftet att bullerdämpa effektivt samt främja biologisk mångfald och minska luftföroreningar.
5.2. Andel bilresor i förhållande till övriga trafikslag ska minska	5.2.2. Planera och genomföra säkra och miljöanpassade trafikmiljöer vid skolorna	SUF: Inventering av säkra skolvägar och genomförande av åtgärder för ett antal skolor.	SUF: Genomförd utredning kring mopedbilar samt inventering av kommunens cykelvägar som underlag. Säkra skolvägsprojekt genomförd med undersökning kring upplevd trygghet hos barn och unga.
5.3. Möjligheten till sortering av avfall ska förbättras för de som bor och verkar i kommunen	5.3.1. Minst 50 procent av hushållsavfallet ska materialåtervinnas och materialåtervinningen från verksamheter ska öka	SUF: Etablera fler återvinningsstationer och informera om fastighetsnära insamling av förpackningar.	SUF: Ingen ny återvinningsstation etablerades år 2024. Utmaning finns att hitta platser på grund av motstående intressen.
		SUF: Fastighetsnära insamling införs till alla hushåll.	SUF: Arbetet med val av system inleddes inför kommande upphandling.
	5.3.2. Verksamheter av kommunen ska sortera sitt avfall finansierade	SUF: Verka för att privata verksamheter finansierade av kommunen ska ha full sortering av sitt avfall.	SUF: Arbetet pågår löpande.
		SUF: Återbrukstjänsten REKO ska användas i första hand för kommunens verksamheter.	SUF: Pågående arbete.
5.5. Kommunen ska verka för en modern trädgårdsstad och en hållbar stadsmiljö	5.5.4. När kommunen bygger nytt ska byggnaden miljöklassas enligt vedertaget miljöklassningssystem.	SUF: Kommunens fastigheter följer Miljöbyggnads nivå silver. Avseende energi följs nivå guld vid nybyggnation.	SUF: Följs för entreprenaden korttidsboende Idun samt för tillbyggnaden vid Enebyskolan.
	5.5.5. Grönytefaktor ska beaktas i plan och exploatering	MSN, SUF: Framtagande av en grönytefaktor som kommunen använder vid plan- och exploatering.	MSN: GYF beaktas genom att metoden/beskrivningen som utarbetats av Stockholms stad tillämpas. Samtliga

			tjänsteskrivelser om planuppdrag ska innehålla en bedömning om GYF ska eller inte ska användas i planprocessen. SUF: Framtagande av GYF samordnas med framtagande av grönplan.
--	--	--	---

5. Giftfri miljö

MÅL	UPPDRAG	NÄMNDERNAS VALDA ÅTGÄRDER	UPPFÖLJNING
6.1. Farliga ämnen ska fasas ut och de som bor och verkar i kommunen ska vägledas till att minska sin kemikalieanvändning	6.1.3. Årligen ska informationsinsatser genomföras gentemot företagare och Danderydsbor	MSN: Informationsinsatser inom området giftfri miljö ska genomföras. Exempelvis tema kring giftfri miljö kan omfatta mikropaster och konstgräs, information kring båtbottnfärger, kosmetiskt avfall, mediciner, kemikalier i vardagen.	MSN: Ingen informationsinsats har bedömts nödvändig då kommunen sedan tidigare har ett informationsblad om biltvätt på gatan. Informationsbladet finns att tillgå i Kontaktcenter. Under 2024 har fokus varit på hygien, städning, solskydd och rökförbud. Giftfri förskola blir fokus under förskoletillsynen 2026.
6.2. Utsläppen av miljö- och hälsofarliga ämnen från fastigheter och anläggningar ska minska	6.2.1. Kommunens fastigheter och anläggningar ska ha en handlingsplan för en giftfri miljö	MSN: Kravställning vid tillsyn att allt dagvatten från parkeringsplatser med fler än 100 platser skall ha fungerande oljeavskiljare.	MSN: Ingen sådan tillsyn är utförd under året.
		SUF: Vid om- och nybyggnation ställs egenskapskrav på giftfria varor och produkter. motsvarande BASTA:s egenskapskrav.	SUF: Kravställning görs löpande i entreprenader genom loggning via byggvarubedömningen över godkända varor och produkter.
6.2. Utsläppen av miljö- och hälsofarliga ämnen från fastigheter och anläggningar ska minska	6.2.2. Användning av bekämpnings-medel ska minimeras och bästa miljöanpassade alternativ användas på den mark som ägs av kommunen och dess bolag	SUF: Inventering av konstgräsplaner samt ta fram rutin för skötsel och kontroll.	SUF: Rutiner uppdaterade gällande skötsel och drift av konstgräsplaner och andra syntetiska beläggningar.
		KFN: Vid utbyte av kommunägda konstgräsplaner ska miljövänligare alternativ av infill användas.	KFN: Sedan kommunen köpte fotbollsföreningarnas elva konstgräsplaner har snart samtliga konstgrässystem bytts ut. Vid köpet hade samtliga planer infill av

			gummigranulat. Kvarstår byten av system på 7- och 11-spel på Danderydsvallen (2025) samt 7-spelplan 3 på Stockhagens IP (2027). Dessa byten kommer att innebära granulatfria infill eller biologiskt nedbrytbara. Vid utgången 2027 kommer således åtta av elva inköpta planer att vara fria från gummigranulat. Tre 11-spelplaner (Stockhagen, Enebyberg, Djursholm) kommer i avvaktan på teknisk utveckling att innehålla gummigranulat avskrivningsperioden ut.
6.3. Mängden avfall och dess farlighet ska minska	6.3.1. Inget farligt avfall ska finnas blandat med annat avfall	SUF: Åtgärder genomförs i enlighet med kommunens avfallsplan för att uppmuntra till sortering så att farligt avfall inte blandas med annat avfall.	SUF: Kostnadsfri hämtning erbjuds till alla hushåll. Kommunikationsinsatser genomförda kring detta.
	6.3.2. Uppkomsten av avfall ska förebyggas och återbruk främjas	UN: Informationsinsatser för att minska matsvinn på enheter som faller inom nämndens ansvarsområde. Mätning av enheternas och kommunens matavfall genomförs två gånger årligen.	UN: Informationsinsatser i form av föreläsning om minskat matsvinn är genomförd. Mätningar av matsvinn är också genomförda.
		MSN: Informationsinsatser mot båtklubbar och fastighetsägare med båt på tomten.	MSN: Ingen sådan informationsinsats har kunnat prioriterats.
		SUF: Utred möjligheten till sortering av avfall vid allmänna sopkorgar.	SUF: Fraktionssortering installerat i tre större parker.
		SUF: Informationsinsats för främjande av återbruk. Skapa fler möjligheter för kommuninvånarna till återbruk.	SUF: Avfallsverksamheten har skapat återbruksplatser, Bytiken, för att möjliggöra kommuninvånarnas möjligheter och medvetenhet om återbruk och återbruksplatser. Informationsinsatser görs även via nyhetsbrev och via SÖRAB.
		SUF: Kravställning vid upphandling kring återbruk.	SUF: Vid upphandling av fastighetsavdelningen ställs krav på återbruk och återanvändning genom att entreprenörer ska vara anslutna till centrum för cirkulärt byggande.
6.4. Användningen av hälso- och	6.4.1. Hälso- och miljöfarliga produkter och ämnen byts ut mot	MSN: Informationsinsats gällande båtbottnfärg. Information och gemensamt	MSN: Tillsyn har skett vid en båtklubb och ett båtvarv. Tillsynsintervallen är

miljöfarliga kemiska produkter ska minska	miljövänligare alternativ	arbete med båtklubbarna gällande båtbottentvättar.	beslutade i behovsutredningen. Årets båtklubbstillsyn är utförd.
	6.4.2 Vid upphandling av varor, tjänster och entreprenader ska miljökrav ställas i enlighet med upphandlingsmyndighetens avancerade nivå där det är möjligt	KLK: Stickprovskontroller för uppföljning av leverantörers miljöarbete.	KLK: Inte genomfört under 2024 på grund av stora vakanser på upphandlingsenheten.
	6.4.3. Miljöutbildning för nyanställda ges	KLK: 1. En digital miljöutbildning tas fram (motsvarande den som genomförs i datasäkerhet och GDPR). 2. Nyanställda och därefter alla medarbetare genomför webbutbildningen.	KLK: Uppdatering av utbildning kring Agenda 2030 genomförd. Utbildning ingår även i introduktionspaket som för nyanställda.
		KLK: Sopsorteringen ska förbättras i alla lokaler där kommunen bedriver verksamhet.	KLK: Avfallsutvecklingen har utvecklats. På slottet har sorteringsstationer förbättrats. Mörby Centrum har bytt avfallsleverantör i och har ett tätt samarbete för ännu bättre avfallshantering. I Mörby har antalet sopkorgar minskat och förbättrad sortering görs vid evenemang.
6.5. Andelen ekologiska livsmedel som köps in till kommunens verksamhet ska öka	6.5. Andelen ekologiska livsmedel som köps in till kommunens verksamhet ska öka	UN: Vid upphandling ska alla verksamheter inom utbildningsnämndens ansvarsområde köpa så mycket ekologiska livsmedel som budget tillåter för att nå uppdraget om 50 procent. En vegetarisk dag i veckan genomförs på kommunala enheter, samtliga skolorformer.	UN: Om andelen ekologiska livsmedel ska utgöra hälften av alla inköpta varor kommer kostnaden att öka med uppskattningsvis 1 000 / 1 100 tkr/år. Notera att kostnadsökningen inte inkluderar merkostnader för samtliga varor som beror på rådande världsläge och aktuella kostnadsökningar.
6.6. Antalet förorenade områden i kommunen ska minska	6.6.1. Utredningar och åtgärder enligt Handlingsplan för förorenade områden	MSN: Ansvarsutredningar och undersökningar av prioriterade objekt ska genomföras och därefter ska åtgärder påbörjas.	MSN: Arbete pågår och ansvarsutredningen är påbörjad enligt strategin för förorenade områden.
	6.6.2. Förorenade områden som ligger i närhet till förskolor och skolor samt områden med risk för skred och ras ska vara	MSN: Genom tillsyn ska ansvarsutredningar och undersökningar av prioriterade riskklassade objekt (riskklass 1 och 2) göras och vid behov ska åtgärder genomföras. Övriga objekt undersöks och åtgärdas genom tillsyn vid exploatering och byggande.	MSN: Översiktlig genomgång är utförd 2024.

Status för genomförandet av avfallsplan, klimatanpassningsplan samt vattenplan

Denna del ger en översiktlig statusuppdatering av tre styrdokument som har stark koppling till miljö- och klimatprogrammet: avfallsplan, klimatanpassningsplan samt vattenplan. I miljö- och klimatprogrammet berörs främst fokusområdena: giftfri miljö, god bebyggd miljö, friskt vatten samt begränsad klimatpåverkan av dessa styrdokument.

Avfallsplan 2021 - 2032 – Status på genomförande

Danderyds kommuns avfallsplan för perioden 2021–2032 har ett tydligt cirkulärt fokus och syftar till att förebygga avfall. Planen, som tagits fram tillsammans med SÖRAB och övriga ägarkommuner, innehåller **fem övergripande målområden** med både långsiktiga mål samt periodmål som följs upp vart tredje år. Just nu befinner sig kommunen i målperiod 2 (2024–2026).

Inom målområdet **”system efter behov”** pågår planering för att införa fastighetsnära insamling av förpackningar enligt lagkrav som träder i kraft 2027. Rutiner för insamlingsytor vid samhällsbyggnadsprocesser har etablerats. Kommunen arbetar även med att förbättra rutiner för återanvändning och återvinning av bygg- och rivningsavfall.

När det gäller att **”avfall förebyggs”** arrangeras återbruksdagar och det finns en intern återbruksportal för kommunens verksamheter. Trots dessa insatser har mängden återanvändbara produkter och material minskat i kommunens och SÖRAB:s system för återbruk, vilket delvis kan bero på bristande statistik.

För att öka att **”material cirkulerar”** finns mål om att samla in mer textilavfall separat och att öka återanvändning och materialåtervinning av grovavfall. Osäkerhet kring framtida ansvar för textilinsamling gör dock att vissa insatser avvaktas tills vidare.

Inom målområdet **”matavfall”** har kommunen sett en positiv utveckling med minskade mängder matavfall i restavfallet, men mängden insamlat matavfall har ökat, vilket kan bero på både ökat matsvinn och bättre sortering. Danderyd hade dock högst mängd restavfall per invånare bland SÖRAB-kommunerna 2024. Obligatorisk matavfallssortering införs under 2026, vilket förväntas minska mängderna. Mätningar visar att matsvinnet i skolor och äldreomsorg har ökat, vilket kräver ytterligare analys och eventuella insatser.

Kommunen arbetar även systematiskt mot **”nedskräpning”**, även i vattenmiljöer, och samarbetar med olika aktörer för att minska skräp i offentlig miljö. Målet är att fler invånare ska uppleva minskad nedskräpning till 2026. Insamling av förpackningar på offentliga platser finns redan på tre platser, men behovet av fler insamlingspunkter ses över.

Klimatanpassningsplan 2022–2031 och status på genomförande

Kommunfullmäktige antog den 17 oktober 2022 Klimatanpassningsplan för Danderyds kommun 2022–2031. Planen beskriver de konsekvenser ett förändrat klimat kan få för kommunen och fastställer principer, mål och inriktning för kommunens arbete med klimatanpassning. Till planen hör en strategi som innehåller tidsatta anpassningsåtgärder, framtagna för att mildra eller förebygga effekterna av klimatförändringar.

I denna uppföljning redovisas status för åtgärderna enligt tre kriterier, genomförd och fullt integrerad i kommunens arbete, pågår men är ännu inte fullt ut implementerad samt ej påbörjad. Strategin omfattar totalt 79 åtgärder. Av dessa ska 45 åtgärder beaktas årligen av kommunens verksamheter, medan 34 åtgärder är tidsatta att vara slutförda senast år 2025 eller 2031.

När det gäller de årliga åtgärderna är 31 åtgärder genomförda, 12 åtgärder påbörjade och en åtgärd ej påbörjad. Denna ej påbörjade åtgärden avser att kommunen ska styra och planera markanvändningen så att det finns förutsättningar att bygga skydd mot klimatförändringarnas effekter. Detta kommer att integreras i kommunens markförvaltningsprocess framöver.

För de tidsatta åtgärderna som ska vara klara 2025 eller 2031 är 13 åtgärder genomförda, 20 påbörjade och en åtgärd inte påbörjad. Den ej påbörjade åtgärden ska vara genomförd 2031.

Under 2025 genomförs ett större analysarbete i GIS för att slutföra de 19 åtgärder som är påbörjade. Analysen kommer att identifiera infrastruktur, byggnader och verksamheter som kan komma att påverkas vid skyfall, höjd havsnivå, ökad temperatur, ras och skred samt erosion. Detta kommer att ge kommunen ett bättre beslutsunderlag för både förebyggande insatser och beredskapsplanering.

Sammanfattningsvis har kommunen kommit långt med att integrera klimatanpassning i den ordinarie verksamheten, men fortsatt arbete och resurser behövs för att hantera de mer komplexa och långsiktiga utmaningarna.

Vattenplan 2021–2027 och status på genomförande

Danderyds kommuns vattenplan, för perioden 2021–2027, är ett viktigt styrdokument som ska hjälpa kommunen att nå målen för vattenarbete och en hållbar förvaltning av vattenresurser. Planen är utformad i linje med Vattenmyndighetens riktlinjer för förvaltningsplaner, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer.

Vattenplanen består framför allt av en aktivitetslista som tydligt visar vilka insatser kommunen kan göra inom vattenområdet. Flera av dessa aktiviteter är prioriterade och de flesta har redan påbörjats i olika omfattning. Det finns även aktiviteter som inte är prioriterade, men vissa av dessa har ändå startats och bedöms vara slutförda.

Antal prioriterade	Antal påbörjade eller utförda aktiviteter	Planerade till 2026 - 2027	Ej inplanerade
30	23	5	2

Tabell 1. Status på genomförande av vattenplanens 30 prioriterade aktiviteter.

Av de 30 prioriterade åtgärderna har 23 redan påbörjats eller genomförts, 5 är planerade att genomföras under 2026–2027 och 2 är ännu inte inplanerade.

Bland de större aktiviteter som pågår eller är genomförda kan nämnas skyfallsutredningar för Samsövikens och Nora träsk. Dessa utredningar är viktiga för att kartlägga områden där dagvattenhanteringen behöver utvecklas, och målet är att hela kommunen ska omfattas av denna typ av utredningar för att skapa ett bra beslutsunderlag. Ett annat exempel är arbetet med att förbättra dagvattenhanteringen längs kommunens vägar, där kantstenar tas bort, diken förbättras och dagvatten leds till platser som är lämpliga ur både teknisk och miljömässig synvinkel.

Vattenplanen pekar också ut platser där fysiska dagvattenlösningar bör utredas vidare. Flera sådana utredningar pågår, särskilt inom Samsövikens avrinningsområde och Nora träsk, eftersom dessa områden ingått i de tidigare nämnda skyfallsutredningarna. I vissa fall har förslagen bedömts som ej genomförbara, eller så har andra närliggande projekt gjort dem mindre aktuella. För Nora träsk har fem miljöer utretts, varav tre nu är aktuella för vidare planering. Inom Samsövikens avrinningsområde har en plats föreslagits i vattenplanen för dagvattenåtgärder. Det har dock framkommit att denna plats inte är lämplig för fördröjning och rening av regn- och skyfallsvatten. Istället har ett antal ytor öster om Djursholms centrum föreslagits som lämpliga att utföras som lågpunkter tillsammans med en dagvattenpumpstation i Samsöparken för omhändertagande av dag- och skyfallsvatten i området.

Utöver dessa större insatser har kommunen även arbetat med information och samverkan kring dagvattenhantering, bland annat genom dialog med två av kommunens golfklubbar. Det har också tagits fram en checklista för exploateringsärenden samt startats interna provtagningsprogram för både sjöar och dagvattenanläggningar. Samarbetet med golfklubbarna pågår fortfarande och flera konkreta åtgärder för bättre dagvattenhantering har identifierats.